DOMSTOLENS DOM

17. september 2002 *

I sag C-253/00,

angående en anmodning, som Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Det Forenede Kongerige) i medfør af artikel 234 EF har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Antonio Muñoz y Cia SA,

Superior Fruiticola SA

mod

Frumar Ltd,

Redbridge Produce Marketing Ltd,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1035/72 af 18. maj 1972 og Rådets forordning (EF) nr. 2200/96 af 28. oktober 1996 om den fælles markedsordning for frugt og grøntsager (henholdsvis EFT 1972 II, s. 423, og EFT L 297, s. 1),

har

* Processprog: engelsk.

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene P. Jann (refererende dommer), N. Colneric og S. von Bahr samt dommerne C. Gulmann, D.A.O. Edward, A. La Pergola, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, J.N. Cunha Rodrigues og C.W.A. Timmermans,

generaladvokat: L.A. Geelhoed
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Antonio Muñoz y Cia SA og Superior Fruiticola SA ved M. Howe, QC, barristers M. Brealey og C. May for solicitor I. Craig

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. Kondou-Durande og K. Fitch, som befuldmægtigede,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 13. december 2001,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 14. juni 2000, indgået til Domstolen den 26. juni 2000, har Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) i medfør af artikel 234 EF forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1035/72 af 18. maj 1972 og Rådets forordning (EF) nr. 2200/96 af 28. oktober 1996 om den fælles markedsordning for frugt og grøntsager (henholdsvis EFT 1972 II, s. 423, og EFT L 297, s. 1).

2 Spørgsmålet er rejst under en sag, som Antonio Muñoz y Cia SA (herefter »Muñoz«) og Superior Fruiticola SA (herefter »Fruiticola«) har anlagt mod Frumar Ltd (herefter »Frumar«) og Redbridge Produce Marketing Ltd (herefter »Redbridge«) med påstand om, at der nedlægges forbud mod, at de sagsøgte markedsfører druer til spisebrug i Det Forenede Kongerige under betegnelser, som ikke er i overensstemmelse med Fællesskabets bestemmelser.

Relevante retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

Forordning nr. 1035/72

3 Artikel 2, stk. 3, i forordning nr. 1035/72 bestemmer, at »[d]e produkter, der er opregnet i bilag I, og som skal leveres til forbrugeren i frisk tilstand, er undergivet kvalitetsnormer«. De i bilag I opregnede produkter omfatter bl.a. druer til spisebrug.

4 Forordningens artikel 3, stk. 1, bestemmer:

»Så snart der er fastlagt kvalitetsnormer, må de produkter, som er undergivet disse, kun udstilles med henblik på salg, udbydes til salg, sælges, leveres eller i øvrigt bringes i handelen inden for Fællesskabet, såfremt de opfylder de nævnte normer.«

5 Samme forordnings artikel 8 bestemmer, at der skal udføres kontrol af organer, som udpeges af hver enkelt medlemsstat, og som skal efterprøve, om de produkter, for hvilke der er fastsat kvalitetsnormer, opfylder disse.

Forordning nr. 2200/96

6 Forordning nr. 1035/72 blev ophævet med virkning fra den 1. januar 1997 og erstattet af forordning nr. 2200/96.

7 Artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 2200/96 bestemmer, at »[p]rodukter, der er bestemt til levering i frisk tilstand til forbrugeren, kan klassificeres ud fra et system af normer«.

8 Forordningens artikel 3, stk. 1, bestemmer:

»Indehavere af produkter, som der er fastsat normer for, må kun udstille disse produkter med henblik på salg, udbyde dem til salg, sælge, levere eller i øvrigt bringe dem i handelen inden for Fællesskabet, såfremt de er i overensstemmelse med disse normer. Produktindehaveren er ansvarlig for overensstemmelse med normerne.«

9 Ifølge samme forordnings artikel 7 skal der foretages kontrol af de organer, der er udpeget af de enkelte medlemsstater, til konstatering af, om produkter, som der er fastlagt normer for, opfylder disse.

Forordning (EØF) nr. 1730/87

10 Hvad angår mærkning bestemmes det i afsnit VI i bilaget til Kommissionens forordning (EØF) nr. 1730/87 af 22. juni 1987 om fastsættelse af kvalitetsnormer for druer (EFT L 163, s. 25), som ændret ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 93/91 af 15. januar 1991 (EFT L 11, s. 13) og ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 291/92 af 6. februar 1992 (EFT L 31, s. 25), at hver engrosemballage bl.a. skal være forsynet med en angivelse af sortens navn.

11 I den oprindelige affattelse indeholdt forordning nr. 1730/87 et tillæg til forordningens bilag, som indeholdt udtømmende lister over de sorter, som kunne markedsføres i Fællesskabet. Ingen af de i hovedsagen omhandlede sorter var angivet på disse lister.

12 Ved forordning nr. 93/91 blev sorten Superior seedless tilføjet på listen over de allerede opregnede sorter.

13 Ved forordning nr. 291/92 blev det bestemt, at sortslisterne ikke længere skulle være udtømmende, idet det blev præciseret, at kvalitetsnormerne skulle gælde for alle sorter af druer, der er bestemt til levering i frisk tilstand til forbrugerne.

14 Forordning nr. 1730/87 blev ophævet med virkning fra den 1. februar 2000 ved Kommissionens forordning (EF) nr. 2789/1999 af 22. december 1999 om handelsnormer for spisedruer (EFT L 336, s. 13). Bestemmelserne i denne forordning om mærkning af druer og betegnelser af sorterne svarer i det væsentlige til de tidligere bestemmelser.

Nationale bestemmelser

15 I Det Forenede Kongerige er Horticultural Marketing Inspectorate (herefter »HMI«), som hører under Ministeriet for Landbrug, Fiskeri og Fødevarer, det kompetente organ til at udføre kontrol i henhold til forordning nr. 1035/72 og nr. 2200/96.

16 Der kan pålægges strafferetlige sanktioner i medfør af Horticultural and Agricultural Act 1964 (lov af 1964 om gartneri- og landbrugsvarer), med senere ændringer, når regulerede produkter udbydes til salg i strid med Fællesskabets kvalitetsnormer.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

17 Muñoz og dets moderselskab, Fruiticola, producerer druer i Spanien. De dyrker navnlig sorten Superior seedless, som de bl.a. markedsfører i Det Forenede Kongerige.

18 Frumar og dets moderselskab, Redbridge, importerer frugt og grøntsager til Det Forenede Kongerige. De har siden 1987 solgt spisedruer i Det Forenede Kongerige under betegnelserne White seedless, Sult og Coryn.

19 Muñoz og Fruiticola protesterede flere gange over for HMI under henvisning til, at de druer, som blev markedsført under disse betegnelser, i virkeligheden var af sorten Superior seedless og derfor var urigtigt mærkede efter Fællesskabets bestemmelser. HMI traf ingen foranstaltninger på foranledning af disse klager.

20 I 1998 anlagde de sag mod Frumar og Redbridge ved High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Det Forenede Kongerige), hvorunder de gjorde gældende, at de sagsøgte havde tilsidesat Fællesskabets bestemmelser.

21 Efter at der var indhentet sagkyndige erklæringer, erkendte de sagsøgte, inden sagen blev påbegyndt, at de druer, som blev markedsført under betegnelsen Coryn, var af sorten Superior seedless. Efter at sagen var påbegyndt, erkendte de sagsøgte, dog kun for så vidt angår denne sag, at også de druer, der blev markedsført under betegnelserne White seedless og Sult, var af sorten Superior seedless.

22 Ved kendelse af 26. marts 1999 frifandt High Court of Justice de sagsøgte for Muñoz og Fruiticolas søgsmål. Retten fastslog, at Frumar og Redbridge havde tilsidesat Fællesskabets bestemmelser vedrørende kvalitetsnormer, men at producenter som Muñoz og Fruiticola ikke efter disse bestemmelser har ret til at anlægge et civilt søgsmål under henvisning til, at forordning nr. 1035/72 og nr. 2200/96 er tilsidesat.

23 Da Muñoz og Fruiticola fandt, at High Court of Justice, hvad angår det sidstnævnte spørgsmål, havde foretaget en urigtig retsanvendelse, indbragte de sagen for Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division). Appelretten besluttede at udsætte afgørelsen i sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Påhviler der i henhold til forordning (EF) nr. 2200/96 [og påhvilede der i henhold til forordning (EØF) nr. 1035/72, da den var gældende] personer, der handler med en bestemt frugt eller grøntsag inden for Fællesskabet, en retlig forpligtelse til at overholde de i kvalitetetsnormen for denne frugt eller grøntsag indeholdte bestemmelser vedrørende sortsnavnet, som en national domstol skal håndhæve i et civilt søgsmål rejst af en person, som er en større fællesskabsproducent af den pågældende frugt eller grøntsag?«

Det præjudicielle spørgsmål

24 Med dette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om det skal være muligt for en erhvervsdrivende at kræve bestemmelserne i forordning nr. 1035/72 og nr. 2200/96 vedrørende kvalitetsnormer for frugt og grøntsager overholdt gennem et civilt søgsmål mod en konkurrent.

25 Muñoz har gjort gældende, at det er såvel nødvendigt som tilstrækkeligt for, at en fællesskabsbestemmelse kan påberåbes i det indbyrdes forhold mellem private, at denne indeholder en klar og ubetinget forpligtelse. Denne forpligtelse kan være pålagt til fordel for borgerne i almindelighed, uden at det er nødvendigt at godtgøre, at fællesskabslovgiver har villet begunstige en bestemt gruppe borgere eller tillægge subjektive rettigheder.

26 Kommissionen har gjort gældende, at spørgsmålet, om de pågældende bestemmelser giver private ret til at anlægge sag for at tvinge en anden til at overholde forpligtelser for denne efter Fællesskabets bestemmelser, må afgøres på grundlag af de pågældende forordninger og de generelle principper for den fælles landbrugspolitik, som forordningerne indgår i.

27 Det skal herom bemærkes, at en forordning ifølge EF-traktatens artikel 189, stk. 2 (nu artikel 249, stk. 2, EF), er almengyldig og gælder umiddelbart i hver medlemsstat. Den kan derfor på grund af selve sin karakter og funktion i det

fællesskabsretlige retskildesystem skabe rettigheder for private, som de nationale retter er forpligtet til at beskytte (dom af 10.10.1973, sag 34/73, Fratelli Variola, Sml. s. 981, præmis 8).

28 Det påhviler de nationale domsmyndigheder, der inden for rammerne af deres kompetence har til opgave at anvende fællesskabsbestemmelserne, at sikre disses fulde virkning (jf. navnlig dom af 9.3.1978, sag 106/77, Simmenthal, Sml. s. 629, præmis 16, af 19.6.1990, sag C-213/89, Factortame m.fl., Sml. I, s. 2433, præmis 19, og af 20.9.2001, sag C-453/99, Courage og Crehan, Sml. I, s. 6297, præmis 25).

29 I den forbindelse bemærkes, som det fremgår af fjerde betragtning til forordning nr. 1035/72, at formålet med anvendelsen af fælles kvalitetsnormer er at holde produkter af utilstrækkelig kvalitet borte fra markedet, at tilpasse produktionen således, at forbrugernes behov opfyldes, og at lette handelsforbindelserne på grundlag af loyal konkurrence. Dette formål bekræftes af tredje betragtning til forordning nr. 2200/96, hvorefter en klassificering af produkterne efter bindende fælles normer har til formål dels at udgøre en referenceramme, der bidrager til loyal samhandel og markedsgennemsigtighed, dels at fjerne produkter, der ikke er af tilfredsstillende kvalitet, fra markedet. Det præciseres i tyvende betragtning til samme forordning, at den fælles markedsordnings bestemmelser skal overholdes af alle de erhvervsdrivende, de gælder for, da deres virkning ellers fordrejes.

30 Det må derfor antages, at det er en betingelse for at sikre den fulde virkning af bestemmelserne vedrørende kvalitetsnormer, og navnlig den effektive virkning af forpligtelsen i artikel 3, stk. 1, såvel i forordning nr. 1035/72 som i forordning

nr. 2200/96, at det skal være muligt for en erhvervsdrivende at kræve denne forpligtelse overholdt gennem et civilt søgsmål mod en konkurrent.

31 Muligheden herfor forøger således virkningen af Fællesskabets bestemmelser om kvalitetsnormer. Ved at supplere foranstaltninger truffet af de organer, som medlemsstaterne har udpeget til at udføre den i bestemmelserne foreskrevne kontrol, bidrager den til at forebygge konkurrencefordrejende praksis, der ofte kan være vanskelig at afsløre. I denne forbindelse vil sagsanlæg ved de nationale domstole fra konkurrerende erhvervsdrivende have særlige gode muligheder for at bidrage væsentligt til at sikre loyal samhandel og markedsgennemsigtighed inden for Fællesskabet.

32 Det forelagte spørgsmål må herefter besvares med, at forordning nr. 1035/72 og nr. 2200/96 skal fortolkes således, at det skal være muligt for en erhvervsdrivende at kræve bestemmelserne vedrørende kvalitetsnormer for frugt eller grøntsager overholdt gennem et civilt søgsmål mod en konkurrent.

Sagens omkostninger

33 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) ved kendelse af 14. juni 2000, for ret:

Rådets forordning (EØF) nr. 1035/72 af 18. maj 1972 og Rådets forordning (EF) nr. 2200/96 af 28. oktober 1996 om den fælles markedsordning for frugt og grøntsager skal fortolkes således, at det skal være muligt for en erhvervsdrivende at kræve bestemmelserne vedrørende kvalitetsnormer for frugt eller grøntsager overholdt gennem et civilt søgsmål mod en konkurrent.

Rodríguez Iglesias	Jann	Colneric
von Bahr	Gulmann	Edward
La Pergola	Puissochet	Schintgen
Cunha Rodrigues		Timmermans

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. september 2002.

R. Grass — Justitssekretær

G.C. Rodríguez Iglesias — Præsident